

LOUISE DOUGLAS

TUBA
PÖÖNINGUL

Inglise keelest tõlkinud Ülla Jürviste

Amaiale ja Sofiale.
Armastusega xxx

1.

LEWIS – SEPTEMBER 2021

Õöl enne All Hallowsisse saabumist nägin unes, et jalutasin palja-
jalu mööda pööningukoridori. Möödudes neljanda toa uksest,
nägin pimedas toas väikesi tuleleeke: vaibal, kardinatel, veel mit-
mes kohas. Hakkasin jooksma, kuid mida kaugemale ma jooksin,
seda pikemaks muutus koridor mu ees ja ka koridoris süttis tule-
leeke, ning taipasin, et ma ei jõua kunagi koridori lõppu. Põge-
neda polnud võimalik.

Naine äratas mu üles ja pani käe mulle õlale. „Lewis! Ärka üles!
Sa näed jälle halba und.“

Võttis veidi aega, enne kui reaalsusesse tagasi jõudsin – meie
sooja segamini magamistuppa, kus olid padjad ja tekk, veiniklaas
öökapil, kus aknaorvas oma tekil norises meie koer. Toas oli pime,
linn magas veel.

„Anna andeks, et sind üles ajasin,“ sosistasin. Suudlesin naise
kätt, pugesis voodist välja ja läksin alla kööki, et juua klaas vett.

Kell oli neli hommikul. Surijate tund. Istusin laua äärde, lük-
kasin eemale noorima poja kodutöö ja võtsin kätte oksjonimaja
kataloogi, mille olin jätnud, esikülg allapoole, puuviljavaagna
kõrvale. Pöörasin selle õiget pidi. Tiitellehel oli märge „Harul-
dane arendusobjekt“. Selle all, mahajäetud hoone foto juures sel-
gitav tekst: „All Hallows. Victoria ajastu II klassi ehitiste nime-
kirja kantud vaimuhaigla/internaatkool kõrvalhoonetega, 50 aakrit
kivimüüriaga piirnevat maad. Suurepärane asukoht.“

Seal see oli oma täies hiilguses: pikk ähvardav ehitis, keskel kellatorn, kus ma ikka ja jälle oma unenägudes käisin. Kui väga pingutada, võis fotol aknast näha isegi õpilasi klassis laudade taga istumas: ridade viisi poisse pruunides sviitrites ja pükstes, ühtmoodi lühikeseks põetud peaga. Tundsin peaaegu suurte vanade radiaatorite ribidel põleva tolmu lõhna, kuulsin seintel lõputult tiksuvaid kelli. Väljas lõdisesid külmast kondiste põlvede ja triibuliste sokkidega poisid, kes olid ragbiväljaku äärde kogunenud. Murule olid valmis pandud pehmendustega kaitsmed vastase maharebimise harjutamiseks ja nende kõrval seisis muskliliste reitega ülbe spordiõpetaja. Tema hüüdnimi oli Kolm Rulli, sest tal oli kombeks käia nii, nagu kannaks kummagi kaenla all kolme tapeedirulli.

Oksjon oli toimunud kahe nädala eest ning maja ostnud arhitektuuribüroo, kus mina töötasin. Kui nad enne oksjonit minu arvamust oleksid küsinud, oleksin neile soovitanud seda mitte osta, kuid selleks ajaks, kui kataloog minu lauale jõudis, olid paberid juba alla kirjutatud ja ostu-müügitehing toimunud.

Lasin pea kätele vajuda. Ma ei tahtnud All Hallowsisse tagasi pöörduda. Oleksin soovinud rääkida Isakuga, kuulda ta häält, et ta oma kuiva huumoriga mu ärevuse eemale peletaks. Võtsin telefoni ja olin talle juba helistamas, kui kuulsin äkki, kuidas ema mulle kõrva sosistas: *Lewis, ära tee seda, ei sobi teda niisugusel kellaajal tülitada!*

Panin telefoni käest, haarasin mantli ja läksin aeda päikesetõusu ootama.

2.

LEWIS – SEPTEMBER 2021

All Hallowsi hooned ja maa oli ostnud üks Ameerika ettevõtte, mis tegeles Euroopa mahajäetud maamajade taastamise ja nende luksuslikeks elamuteks ümberehitamisega. Ettevõtte, kus mina töötasin – Redcliffe Architects –, oli nendega juba varemgi koostööd teinud, taastanud kunagise tuberkuloosisanatooriumi Šveitsis ja ühe lagunenu Loire'i oru lossi, mis mõlemad olid olnud tulusad projektid. Kõik Redcliffe'is teadsid, et meie bürool oleks All Hallowsi projekteerimisel eelis, kui esitaksime enam-vähem korraliku pakkumise.

Partnerfirma pealik Mo Masud palus mul minna Dartmoori, teha mõned fotod ja objekt üle vaadata. Selles soovis polnud midagi erilist, tavaliselt meeldis mulle väga ajaloolistes ehitistes ringi kolada, kujutleda, kuidas neid uuesti ellu äratada. Olin Mo parem käsi. Minu töö oli selliseid kohti külastada. Kuid seekord viivitasin selle käiguga nii kaua kui võimalik, lootes juhtuvat midagi, mis takistaks mul kunagisse kooli tagasi minemast. Sügaval sisimas teadsin, et niisugust viimasel minutil ülesandest pääsemist, mida ma kõigest hingest olin lootnud, ei juhtu. Kui väga ma ka püüdsin All Hallowsi nime ja kõike sellega seonduvat oma mõtetest minema pühkida, see käis ikka minuga pidevalt kõikjal kaasas. Hirm kasvas iga päevaga ja ükski tavaline mõtete eemale juhtimise meetod ei toiminud. See kõik ajas mind jooma. Tõusin tobedalt vara, et jooksmas minna. Naine muudkui päris, mis mul

viga on. Ma ei suutnud talle rääkida. Mitte et ma poleks teda usaldanud – mul lihtsalt polnud sõnu, et selgitada, mis mind näris.

Ent ma ei saanud All Hallowsit igavesti ignoreerida. See nimi ilmus töömeilide pealkirjades ja teadetes. Pooleliolevate hangete all avati vastava nimega kaust ja printerile ilmus marketingi osakonna graafikakavandi mäрге „Müüa eksklusiivsed korterid!“. Mo teatas, et ameeriklased soovivad järgmisel nädalal koosoleku korraldada. Me vajasime infot. Me vajasime seda kohe.

Kui ma Dartmoori sõitsin, oli tavaline varasügise päev: tujukas taevas, pahur vihma sadu. Möödudes kunagi moodsana tundunud pajuokstest hiidmehe skulptuurist M5-kiirtee ääres Somersetis, meenus mulle, kuidas me kunagi – rohkem kui kolmkümmend aastat tagasi – samal kiirteel sõitsime ja kuidas emal oli kombeks panna autos mängima kassett „Vaata see on muusika!“, et minu ja mu õe Isobeli meelt lahutada, ning kuidas me kõik koos kaasa laulsime. Emal oli sõber, kellel oli Newquay lähedal haagissuvila. Tavaliselt veetsime seal suvepuhkuse – Isobel, ema ja mina: sõitsime lainelaudadel, pidasime mere ääres piknikut, istusime jahedatel suveõhtutel lõkke ümber, kuulates laineid vastu kallast murdumas. Isa ei tulnud kunagi meiega kaasa. Meil Isobeliga oli temast lausa kahju: et ta üksinda koju tööle pidi jääma, samal ajal kui meie lõbutsesime, kuid ema ütles, et isa eelistab seda.

Pillirooväljad, mis kunagi hiidmehe ümber laiusid, olid nüüd kadunud, ja tänu elamuarendusele oli hiidmehesest saanud kääbus. Temast möödudes valdas mind melanhoolia: vaene hääbuv hiiglane. Panin plaadimängijasse Isaku „Tuba nr 5 ärklikorrusel“, keerasin muusika põhja ja püüdsin summutada selle poisi mälestusi, kes ma kunagi olin olnud.

Reis Bristolist oli kulgenud tõrgeteta, kuid jõudnud Dartmoori, tekkis mul teede rägastikus oma vana kooli leidmisega

raskusi. Teetähised, mille ma enda arust ära tundsin – kivilademed, ojad, heinakuhjad –, osutusid valejälgedeks. Varsti olin lõplikult eksinud ning tundsin kunagist õõva, mis mu ümber külmade kondiste sõrmedega hiilis.

Logistasin oma Volkswageniga vanu sissesõidetud rööbastega teid pidi, mis viisid eikuhugi ja tundusid tüütud, ja mis enamasti lõppesid mudaste väravate ees, kus kahtlustavate silmadega lambad mind põrnitsesid, löuad mäletsedes üles-alla liikumas nagu teismelistel närimiskummi närides. Kaardirakenduse signaal minu telefonis oli kadunud. Kui arendajad tahavad projektiga jätkata, saab telefoniühendus olema täielik katastroof. Siinsed ajast-arust kõrvalteed pole mõeldud platvormveokitele, mida rasked ehitusmaterjalid veelgi madalamale suruvad. Oli hakanud sadama tihedat vihma, mis muutis värvid igavamaks, sõidutee ja kiviaia serva vaevu aimatavaks. Tundus, nagu oleks möödunud tunde, kuni ma lõpuks All Hallowsi poole pöörava teeotsa leidsin – tee oli kitsas ja hooldamata. Sõitsin mööda teed kuni gooti stiilis väravateni, mis kõrgusid ähvardavalt hoonetekompleksi sissepääsu juures.

Siin see on. Olin kohal.

Jätsin auto väravate juurde, tõmbasin mantlikrae üles ja astusin All Hallowsi mahajäetud hoonete poole, mis 1802. aastal olid ehitatud vaimuhaiglaks ja viiskümmend aastat hiljem muudetud poiste internaatkooliks. Ehitised lagunesid omasoodu paksu kivi-müüri sees, mis oli ehitatud, et takistada hullumaja patsientidel põgeneda. Ulatuslikku ala piiravat kõrget müüri varjasid kohati suurte vanade pöökide kaarduvad oksad; müüri ümber ja üle selle olid põimunud põldmarjaväädid. Tegin paar fotot, salvestasin lühivideo ja mõned hääl märkmed. Võsast kostis sahinat. Põõsastest sööstis välja orav ja jooksis üle lagendiku. Vares kraaksatas ja pani mind võpatama. Igavene argpüks, Tyler, ütlesin endale ja kuulsin aastate tagant õpetaja häält minu peale karjumas: seisa

sirgelt! Ära küüruta! Käi nagu mees! Mulle meenus Isaku sõbramehelik grimass ja ma naeratasin endamisi. Ta oli parim sõber, kes mul kunagi on olnud.

Vihma muudkui kallas, piisad trummeldasid vastu maad ja tilkusid puude okstelt.

Astusin edasi, tegin telefoniga mõned fotod.

Peamaja seisis endiselt suursuguse ja ähvardavana, kuigi oli täiesti lagunenu. Kellatorn fassaadi keskel oli siiski ühes tükis nagu enamik hooneid sellest kummalgi pool, aga mõlemad kivist lövid trepjalamil olid viltu vajunud, järsus sisselangenud katuses olid augud ja seintest kohati tükid väljas. Võimutsesid samblik ja umbrohi, müüritise pragudes pesitsesid linnud. Katuseräästast rippusid diagonaalsete torudena alla vihmaveerennid. Tulekahjus kõige hullemini kannatada saanud läänetiib oli kõige enam kokku langenud, seda polnud kunagi parandatud ning see oli vajunud nagu joodik ühele põlvele. Tegin kooli sellele osale tiiru peale, püüdsin näha läbi pragunenud ja suitsust tumedate aknaklaaside.

Mu peas välgatasid mitmesugused mälestused: üle kooliõue jooksev Isak, sääred poripritsmetega kaetud, tossud läbi ligunenud, küünarnukkidega vehkides ja oranžid juuksed pea külge kleepunud; pikk poisterodu vihmas jooksmas; vaikselt meie magamistoat aknalaual istuv Isak, jalad välja rippu, suitsurõngaid taevasse puhumas. Mäletan, kuidas ta võttis mu käe, kui mind joonlauaga oli löödud, kuidas ta pani oma väikese külma rätiku mu peopessa, et leevendada põletavat valu; meie kahe nii tugev sõprus, et ma ei tundnud end kunagi päris iseendana, kui Isakut minu kõrval polnud.

Närveldasin. Olin üleväsinud, ülearu kohvi tarbinud, kärsitu. Nägin jätkuvalt asju, mida tegelikult polnud. Mis näis olevat kellegi keha, oli tükk vana plastikaati, mille voltidesse olid

moodustunud lombid. Mis näis olevat hauakivi hoovis, osutus mahajäetud külmikuks.

„Napakas,“ pomisesin ma endamisi, „täitsa napakas!“

Kuid mu ärevus aina kasvas. Üles vaadates nägin midagi, mis võis olla ämblikuvõrkudega kaetud aknast välja vaatav nägu. Varjud liikusid, minu taga kajasid sammud, kuskilt kostis lapse naeru, tundsin suitsulõhna. Vajutasin ikka ja jälle pildistamisnuppu, et teha võimalikult kiiresti võimalikult palju fotosid. Peatusin hetkeks, et läbi vaadata juba tehtud pilte. Kõigil neil oli peamaja ja seda ümbritsevad hooned. Kuid leidus veel teisigi ehitisi: vanad tallid, majahoidja elamu, väravavahimaja, kabel. Siin oli olnud ka väliujula, järv ja selle rohtukasvanud saarel ilutorn. Kõik need hooned on vaja üles märkida.

Vihmasadu oli veelgi tugevamaks muutunud.

Suundusin kabeli poole. Ma ei tahtnud sellele liiga lähedale minna.

Kui olin suurendusega foto võtmiseks piisaval kaugusel, tegin selle ära. Seejärel läksin panoraamvideo salvestamiseks enam-vähem valduse keskaika ning tegin aeglaselt 360-kraadise video, pöörates telefoni kehast täisnurga all. Tegin ühe panoraamvideo kellaosuti liikumise ja teise vastupidises suunas, seejärel pistsin telefoni mantli hõlma alla, et vaadata tulemust ekraanil, nii et telefon märjaks ei saaks. Teise panoraamvõtte juures oli midagi imelikku. Videole ilmus kolm korda üks naine, kord eemal, nagu oleks seisnud poolest kehast järves. Seejärel lähemal. Kolmandat korda ilmus ta peaaegu minu ette – täpselt sinna, kus ma praegu seisin.

Pöörasin järsku ringi. Minu taga polnud kedagi.

Vaatasin uuesti telefoni ekraani, kuid telefon oli end ise välja lülitanud. Ilmselt oli aku tühjaks saanud. Kuid see polnud ometi

võimalik: olin seda kogu tee siia laadinud. Raputasin ärritunult telefoni. Vajutasin selle sisselülitamise nuppu. Ei midagi.

„Kurat,“ pomisesin endamisi, „*hakka tööle!*“, kuid telefon ei reageerinud kuidagi.

Pistsin telefoni taskusse ja tõstsin pilgu. Naine, sama naine, kes oli olnud panoraamvideol, seisis järve ääres puude vahel, käed kõrval rippu. Pikkadest tumedatest juustest tilkus vett; ta kleit, mis taskutes olevate kivide raskuse tõttu allapoole kiskus, oli läbi ligunenud ning pilk oli keskendunud mulle, nagu oleks ta mu ära tundnud.

Mina tundsin ta samuti ära.

Pöörasin ringi ja jooksin ümber peahoone tagasi, komistades puujuurte ja maas vedeleivate telliste otsa. Jõudsin auto juurde, istusin autosse ja lukustasin ukсед. Mõne hetke istusin silmi kõvasti kinni pigistades, püüdsin rahulikult hingata ja end koguda. Ma ei tohtinud minestada. Võtsin telefoni, üritasin seda laadima panna, kuid mu sõrmed ei kuulanud sõna ning telefon kukkus istme ja ukse vahele.

„Rahu,“ ütlesin endale. „Rahu, Lewis, rahu. Sa ei pea muud kui siit minema sõitma. Käivita auto. *Kurat küll, käivita auto!*“

Mu käed värisesid nii tugevasti, et pidin mitu korda üritama, enne kui võtme süütelukku sain. Märkasin läbi autoakna enda kõrval mingit liikumist ning nägin sama naist läbi värava kondi-
mas ja minu poole tulemas.

„Mu jumal, ei!“

Nöksutasin rooli ja viimaks andis selle lukustus järele, auto käivitus ja ma sõitsin jónksutades mööda teed, liiga kiiresti, püüdes iga hinna eest minema saada. Alles siis, kui olin jõudnud A38-le, suutsin rahuneda, püüdsin aru saada, mis oli juhtunud, ning kiru-
sin ennast, et olin lasknud närvidel enesega niimoodi mängida.

Peatusin tanklas.

Sirvisin telefonis fotosid, otsides neilt jälgi nähtud naisest. Ma ei suutnud teda leida. Ja kuigi mu esimene panoraamvideo oli hästi välja tulnud, oli teine video kadunud. Otsisin seda igalt poolt, isegi kustutatud failide kaustast, kuid see oli justkui minema pühitud. Mul polnud mingit tõestust, et too naine seal üldse oli olnud.

Kuid ma teadsin. Ma teadsin, kes ta oli ja miks ta seal oli. Ta oli seal Isaku ja minu tõttu, ja kõige selle tõttu, mis seal 1993. aasta viimastel kuudel oli juhtunud, kui mina olin kolmteist ja Isak neli-teist ning me elasime All Hallowsis ühes toas. Ajal, mis algas, kui kogu mu maailm oli kokku varisenud.

3.

EMMA – NELJAPÄEV, 1. OKTOOBER 1903

Õde Emma Everdeen teadis vaid seda, mida talle eelmisel päeval lõuna paiku oli räägitud: kohaliku kalalaeva March Winds meeskond oli märganud Devoni rannikust umbes meremiili kaugusel lainetel hulpimas väikest, ilmselt tühja lüügrit*. Kui mehed seda lähemalt uurima läksid ja üle traaleri reelingu kummardasid, nägid nad purjeka põhjas vees lamamas naist ja last. Mõlemad näisid elutud, tõenäoliselt olid nad uppunud. Kalurid tõmbasid purjeka konksuga lähemale, sidusid selle traaleri külge ja vedasid slepis Dartmouthi sadamasse. Seal laskusid nad sadamatrepist alla randa, kus purjekas tõusu tõttu vastu kaljuseina pörkas, ning tõstsid naise ja lapse purjekast välja. Selgus, et nad olid vaevu elus: jääkülmad, riided läbi ligunenud. Naisel, kellel seljas kaunis musliinist ja roosikarva tvillist kleit, oli õlavarres sügav lõikehaav. Ilmselt oli ta üritanud sellele ise seelikusabast käristatud riideribaga ümber varruka žgutti siduda. Naine kandis mitmeid ehteid. Kalurid kinnitasid, et nad on ausad mehed ega olnud võtnud naise sõrmest ainsatki sõrmust.

Emma ja laps viidi kohaliku arsti majja. Kaminasse süüdati tuli. Nad asetati kamina kõrvale lamama, märjad riided võeti seljast ja asemele pandi kuivad. Ehted pühiti kuivaks, nendest tehti nimekiri ning pisteti seejärel sametkotti. Tohterdati naise haava, see

---

* Lüüger – harilikult kolmemastiline kiire, väike purjelaev, mida kasutati side-, posti- ja kaaperlaevana, aga ka kalapüügiks ja kaubaveoks. Lüügreid kasutati 18. saj Prantsusmaal, hiljem ka Suurbritannias. – *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

seoti kinni; naist ja last – too arvati olevat naise tütar – soojendati kaminatule ääres ning neile valati suhu veidi sooja brändit. Laps ärkas üles ja oli sellises ahastuses, et arst andis talle otsekohe rahustit. Naine magas. Kuna ta üles ei ärganud, helistas arst All Hallowsisse, eeldades, et vaimuhaigla personal saab oma vahenditega õnnetut paari paremini aidata. All Hallowsi juhataja härra Francis Pincher arutas küsimust peadirektor härra Stanford Uxbridge'iga ning mõlemad nõustusid, et patsiendid tuleb nende juurde tuua, et see on antud olukorras kahtlemata parim lahendus.

Härra Pincher ei lähtunud altruismist. Ta oli ärimees, kelle esmane eesmärk oli raha, ning kui talle oli teatavaks saanud naise riietus ja ehted, oli ilmne, et raha neil patsientidel oli. All Hallowsi üle saja aasta vanad hooned olid suured ja külmad ning nende korrahoidmine kulukas. Vaimuhaigla oli ülerahvastatud: patsiente oli rohkem kui nende jaoks ruumi. Oli vaja osta toitu ja kütet, pidevalt täiendada voodiriiete, mööbli ja muude vahendite tagavara. Personalile pidi maksma palka: mitte üksnes hooldajatele ja meditsiinipersonalile, vaid ka kokkadele, teenijatele, aednikele ja majahoidjatele; tallimehele ja voorimehele; oli vaja tasuda vaimulikule, vajadusel ka hauakaevajale, mutipüüdjale, kaubatoojatele ja veel paljudele. Ja kõige tipuks lootsid All Hallowsi aktsionärid kasumit teenida.

Polnud saladus, et vaimuhaigla tase oli hakanud langema. Nii kaugel ja nii kõrvalises kohas oli raske töötajaid leida. Kuna töötajaid patsientide valvamiseks ei jätkunud, tuli ravialused kas luku taha panna või nende liikumist piirata – nende endi turvalisuse huvides. Ei möödunud õieti päevagi, mil õde ei pidanud kasutama kaelas rippuvat hädavilet, sest üht hoolealustest tabas raevuhoo, et teda kinnise ukse taga peeti, ning ta vajas sanitaride tähelepanu, kes, kui vaja, peksid patsienti kumminuiaga, kuni patsient jälle rahunes.

Naise mõne hinnalise ehte müügist jätkuks rohkemakski kui tema ja lapse ülalpidamiskuludeks – jaguks ka lisatöötajate palkamiseks, paremaks ravimiseks ja hoonete kohendamiseks või aktsionäride boonuseks. Haigla juhataja mõtles ka sellele, et paariga seostus müstika ning selle müstika lahendamine annab talle võimaluse jutustada huvitav lugu – sellest võidaks All Hallowsi maine ning asutuse nimi saaks laialt tuntuks.

Kuid esmajärjekorras tuli sanitaarvanker patsientidele Dartmouthi järele saata ja nad All Hallowsisse tuua. Härra Pincher saatis vankriga kaasa oma kauaaegse meditsiiniõe, et too neile teel abiks oleks. Õde Emma Everdeen oli ligi seitsekümmend aastat vana. Üle mitme aasta oli see tal esimene kord haigla müüride vahelt välja pääseda.

4.

LEWIS – 1993

Olin kolmteist aastat ja üheksa kuud vana, kui isa ja kasuema mu Dartmoori All Hallowsi internaatkooli saatsid. Mu ema oli poolteist aastat varem surnud – olin vihane ja õnnetu ja raske loomuga. Kasuema arvates olin ma seaduserikkuja, kuid see oli vale: olin goot. Ma ei saanud aru, kuidas ta seda ei taibanud.

Olin Bristolis üldhariduskooli algusest peale goot olnud. Algu- ses kutsusid kõik – isegi õpetajad – mind Wingnutiks*, see oli olnud mu hüüdnimi algkoolist alates, sest mul olid peast eemale hoidvad kõrvad. Goodiks sain ma siis, kui mu parim sõber Jesse endale pikad juuksed kasvatas, et ühele goodi tüdrukule muljet avaldada, ning mina lasin samuti juuksed pikaks kasvada – lihtsalt solidaarsusest. Niipea kui mu juuksed olid piisavalt pikad, et kõr- vad nende alt enam välja ei paistnud, lõpetasid kõik nagu võluväl mu Wingnutiks hüüdmise, ja siis ma otsustasingi samuti goodiks hakata. Lisaboonuseks oli, et meik, mida me kõik – Jesse, mina ja meie suurenev sõpruskond – kasutasime, peitis vistrikke. Meie vabaajariietus – saapad, lõhkised teksad ja lohvakad pused – aitas varjata mu väikest kasvu ja kõhna kehaehitust, see riietus muutis mind suuremaks.

Koolis näisid goodid torssis, kuid tegelikult olime üks sõbralik punt.

---

* Wingnut – kuri tulnukas 1987. aasta animafilmist „Zach ja tulnukatest val- lutajad“ („Zach and the Alien Invaders“).

Suuremad vaatasid väiksemate järele. Tundus, nagu oleksin ühinenud perekonnaga. Ema ei pannud kunagi mu kampa pahaks. Talle mu sõbrad meeldisid ja tema meeldis mu sõpradele. Pärast tunde ja pühade ajal, kui isa kodus polnud, kogunesid kõik tavaliselt meile. Me kogunesime pikka kitsasse tagaaeda, heitsime seljast oma vampiirihõlstdid, jalast doktor Martensi saapad ja mängisime vanal konarlikul murulapil paljajalu pendelpalli ning jõime kuuma šokolaadi. Meie armas vana koer Polly liipas samuti meiega koos ja mu sõbrad võistlesid üksteise võidu ta tähelepanu pärast. Polly oli maailma parim emane labrador. Samuti üks vanimaid. Ta oli kolm kuud minust vanem – ema ja isa ostsid kutsika mu vanemale õele Isobelile, et ta minu sündides armukadedaks ei muutuks – ja tal oli vaid kolm jalga. Ma pean silmas, et Pollyl oli kolm jalga. Ta kaotas jala autoõnnetuses – veel kutsikana jooksis ta üht mootorratturit taga ajades maanteele ja sai autolt löögi. Polly suri une pealt oma korvis minu toa nurgas nädal enne ema õnnetust. Ma polnud Polly kaotuse valust veel üle saanud, kui kaotasin ka ema. Tundus, nagu oleks mind sepavasaraga kaks korda näkku löödud. Ma ei saanud aru, kuidas võis juhtuda, et mu suurepärane elu nii kiiresti täielikult pea peale pöörati, ilma et mina üldse oleksin muutunud. Taipasin, et mul pole millegi üle vähimatki kontrolli. Olin nagu see kodutu, kes istus poe juures kõnniteel, mähkunud oma vanasse magamiskotti, isegi suvel. Ema ostis talle vahel kohvi ja võileiva ning jagas soovitusi, kuidas mees saaks oma eluga edasi minna. Kodutu vastas seepeale alati: „Universumid tegutsevad minu vastu, mis mõte on midagi muuta?“ Ema ütles mulle, et universumid on elutud ega saa seetõttu tegutseda kellegi poolt ega vastu, kuid see oli veidi silmakirjalik, sest samas uskus ta vägagi tähtede mõjusse.

Pärast ema surma olid sõbrad mu kõrval. Nad teadsid, et ma ei suuda oma tunnetest rääkida, seetõttu nad lihtsalt hoidsid mu lähedusse, jõid Coca-Colat ja kuulasid muusikat. Õpetajad koolis

leppisid sellega, et meie kamp omaette hoiab ja hängib, eemal teiste kisast-kärest. Kui ma kangestusin või endast välja läksin või minestasin, siis Jessel ja mõnel teisel oli lubatud mind klassist välja viia, kuhugi eemale. Neid võidi pidada heidikuteks, kuid need teismelised teadsid instinktiivselt, mida ma vajan.

Emma ja Polly kaotus oli, nagu oleks mu ankur lahti rebitud. Tundsin, et minust on nii vähe järele jäänud, nagu võiks lihtsalt üks tuulehoog mind minema puhuda. Vahetevahel hommikuti ärgates, kaelas ema hobusega ripats ja seljas tema ratsutamise pusa, kaisus Polly tekk, ei suutnud ma meenutada, kes ma olen. Koolis ei suutnud ma sageli orienteeruda – tundidesse minemise asemel vantsisin hoopis minema. Sageli leidsin end uitamas St Andrew' asemel St Werburghi tänavail. Mu mälu ei töötanud normaalselt. Kuid mu sõbrad hoidsid mind. Nad takistasid mul minema triivimast.

Samal ajal, kui minu elu läks nagu läks, sai mu õde Isobel, kes oli kaheksateist, üha lähedasemaks oma parima sõbra Biniga. Isale, kes ei paistnud suutvat kummagagi meist rääkida, oli toeks üks kolleeg, tegelikult kartongpakendite firma juhataja. See naine asus isa elu juhtima nii tööl kui ka väljaspool tööd. Algul näis see olevat hea. Ta küpsetas plaadikooke, et isa neid meile õhtusöögiks saaks tuua, ja käis nädalalõppudel meie eest supermarketis sisseoste teemas. Pisitasa sekkus ta meie ellu veelgi, tuli meie koju ja avaldas arvamust asjade kohta, mis Isobeli ja minu arvates üldse temasse ei puutunud.

Too naine ütles isale, et ta peab minuga rohkem tegelema. Ta ütles, et kui ma jätkan gootide kambaga läbikäimist, ei saa ma kunagi normaalseks. Isa püüdis mul keelata sõpradega lävimist, kuid see ei läinud tal korda, sest koolis olin ma nendega nuginii iga päev koos ja pärast kooli jäin ma lihtsalt kauemaks välja.

Siis ühel päeval, kui mina ja Isobel olime koolis, tuli see naine meie koju ja sorteeris meie asju: viskas minema Polly mänguasjad, pesakorvi ja tekid ning viis ema riided heategevuspoodi. Ta koristas põhjalikult minu magamistuba ja viskas ära mu isiklikke asju.

Koju tulles olin ma ahastuses. Ma sattusin raevu, ütlesin naisele inetusi. Ema oleks minu pärast häbi tundnud, kuid mul oli ükskõik. Kui püüdsin oma toa vaiba seest veel mõnda Polly karva leida, kuulsin naist isale ütlemas: „Kas see on sinu meelest normaalne käitumine?“

Siis juhtus esimest korda, et ema rääkis minuga. Ta püüdis seda olukorda minu jaoks kergemaks teha, kuid see oli lootusetu. Kui ta oleks soovinud, et ma end paremini tunneksin, poleks ta pidanud, kurat võtaks, ära surema.

Ta tuli hiljem uuesti, kui ma olin juba veidi maha rahunenud ning loopisin tagaiaias keeglikis harjutades tennispalli vastu aeda, taskus paberrätikus kaksikümme neli Polly musta karva, mis mul oli õnnestunud päästa. Põrgatasin palli nii tugevasti vastu seinale kui sain ja kuulsin, kuidas ema mulle kõrva sosistas: *Kõik läheb hästi, Lewis.*

Seekord kuulsin teda nii selgesti. Pall lendas minust mööda ja ma pöörasin ringi, et näha, kust see hääli tuleb.

Emal ütles: *Sina, pontšik, mind ei näe, aga ma olen alati sinu jaoks olemas. Pea vastu, poisu. Kõik läheb hästi!*

Too naine ütles isale, et me kõik vajame uut algust.

Isobeli uus algus oli koos Biniga Durhami ülikooli minnek.

Isa uus algus oli abiellumine tolle naisega, kellest sai minu kasuema.

Minu uus algus oli isa ja kasuemaga Worthingisse kolimine. See oli linn, mis sõna otseses mõttes asus riigi teises otsas ning kus asus kartongpakendite firma peakorter.

Enne seda olin kogu elu elanud Bristolis. Seal asus mu kool, rulapark, kivist liumägi Downsi Cliftoni-poolsel küljel, meie aia-
maa, puu, mille all Polly alati puhkas, kui meie väljas olime, ja
kuhu me emaga hommikul vihmas olime Polly tuha puistanud –
sama päeva hommikul, kui ema suri.

Emal oli kombeks öelda, et Bristol on ta lemmiklinn. Ta kuu-
lus sinna.

Ka mina kuulusin sinna.

Päeval, mil me lahkusime, põrnitsesin ma auto tagumisest
aknast välja ja vaatasin, kuidas kõik, mida ma tundsin ja armasta-
sin, muutus üha väiksemaks ja väiksemaks, kaugenes ja kaugenes,
kuni kadus silmapiirilt.

Ja oligi läinud.

Haihtunud.

Ma ei kohanenud Worthingis. Vihkasin oma uut kooli, kus ma
kedagi ei tundnud ja kus mind koheldi kui friiki. Rääkisin Jessega
telefoni teel, kuid telefon asus meie uue maja esikus, ja mil iganes
ma seda kasutasin, luuras kasuema kuskil läheduses, lootes kuulda,
et ma ütlen tema kohta midagi halvustavat, millest ta saaks hiljem
isale ette kanda.

Igal õhtul, kui isa töölt koju tuli, kadusid nad kahekesi isa
kabinetti sosistama. Mõnikord hiilisin ma ukse taha ja kuulsin
lõputuid kaebeid enda kohta. Iga kord, kui sisenesin ruumi, kus
nemad viibisid, tõmbus kasuema krampi ja isa ilme muutus veidi
pingsamaks. Mul polnud mingit privaatsust: kasuema avastas kõik
mu peidikud ning leidis üles mu salajasel varandused: „räpase“
kaelarihma, mis mul armsa Polly asjade hulgast ainsana oli õnnest-
unud päästa, valentinipäeva kaardid, mille olin saanud igal aastal
14. veebruaril kelleltki salajaselt austajannalt – st emalt –, mu tei-
sed kollektsioonid.

Kuid kõige hullem oli see, et kasuema leidis üles kirjad, mis ma olin kirjutanud emale ja kus ma kurtsin peensusteni kasuema pahatahtlikkust ja ta väikesi julmuse – kirjad, mille ma olin peitnud oma kapi põhja lahtise vaipkatte alla. Võõrasema oli kas minu järele luuranud või oli mu toa piinliku põhjalikkusega läbi kamminud, lootes, et kui ta põhjalikult otsib, leiab ta lõpuks tõestuse mu ebalojaalsuse kohta.

Ma ei tea, kuidas ta need kirjad üles leidis. Aga ühel õhtul peale tööd kutsus isa mind oma kabinetti „jutuajamisele“ ja ma nägin neid kirju ta kirjutuslaua rohelisel nahkkattel laiali laotatuna. Libistasin sõrmed üle kaela, võtsin kinni ema hobusega ripatsist, mida mina nüüd kandsin nagu tema kunagi. Sulgesin silmad, kutsusin teda ja ta tuli.

Kõik on hästi, sosistas ta. Hoia pea püsti!

„Mida need siin peaks tähendama?“ küsis isa, käega kirjadele osutades.

Mul on alati olnud kalduvus punastada. Tundsin, kuidas mu kael ja põsed tuliseks muutuvad. Katsusin meelde tuletada, mida ma olin kirjutanud, roppusi, mida olin kasutanud, soovides kõigest hingest, et isa neid kirju poleks lugenud; soovides, et too naine – mu kasuema – poleks neid lugenud. Langetasin pea, et varjata punastamist, ja kehitasin õlgu, nagu ei hooliks ma millestki. Mudisin näppude vahel väikest metallhobust.

„Kas sa kujutad ette, kui haiget sa oma kasuemale teed – sellega, mida sa tema kohta kirjutad?“ jätkas isa. „Kas sa ei hinda midagi, mida tema sinu heaks teeb? Ohvreid, mida ta toob?“

„Mina pole tal palunud midagi teha.“

„Ära ole nii kuradima egoistlik! Ta teeb seda, sest ta hoolib sinust, Lewis. Ta soovib sulle parimat.“

Olin vait, põrnitsesin üht punkti vaibal. Vihkasin isa, vihkasin kasuema, teades, et see, mis isa ütles, pole tõsi. Ainus põhjus, miks kasuema üldse huvi tundis, oli näidata isale, et ta hoolib.

„Me ei saa niimoodi jätkata, Lewis,“ lausus isa. „Senini oleme sind poputanud. Aga kauem see kesta ei saa. Sa pead end muutma.“

Tõstsin pilgu. „Miks ma end muutma pean? Mis mul viga on?“

„Mis sul viga on? Mis sul viga *ei ole*? Sa oled üks mihakas, näed välja nagu mingi friik, su suhtumine jätab kõvasti soovida, su koolitööd on kohutavad, sa häbistad meid, Lewis Tyler. Mul on piinlik sind oma pojaks kutsuda.“

Ta ei mõtle seda tõsiselt, sosistas ema. Ta lihtsalt lahmib, sest ta ei oska midagi muud teha. Sa oled suurepärase sellisena, nagu sa oled. Pead vaid endasse uskuma.

Seda oli ema tavaliselt öelnud kodutule mehele. Kuid mida iganes ema ka ütles, isa sõnad jäid mind kummitama. Tundus, nagu oleksid need mulle ajju kõrvetatud.

Kaks nädalat hiljem pakiti mu asjad ja mind saadeti internaatkooli.

Isa ja kasuema valisid All Hallowsi, sest seda reklaamiti kui karmi ja tõhusat kooli, kus kasvatati iseloomu. Nad arvasid, et just niisugust kohta ma vajan.